

Ministerstwo Sprawiedliwości

Podsekretarz Stanu
Maria Ejchart

BK-VII.0520.148.2025
Warszawa, 08 maja 2025 r.

Pan

Szymon Hołownia

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

przekazuję odpowiedź na interpelację nr 8992 złożoną do Ministra Sprawiedliwości przez Pana Posła Bronisława Foltyna *w sprawie wcześniejszych zwolnień - przerw w odbywaniu kary dotyczących więźniów skazanych na karę dożywotniego pozbawienia wolności lub 25 lat pozbawienia wolności.*

Ad 1 i 2

Ryszard Cyba nie został wypuszczony na wolność. Sąd Okręgowy w Łodzi, w związku z opinią biegłych psychiatrów, wydał postanowienie o zawieszeniu wobec osadzonego postępowania wykonawczego na podstawie art. 15 § 2 Kodeksu karnego wykonawczego. Następnie Sąd Rejonowy w Wołowie wydał postanowienie o umieszczeniu Ryszarda Cyby w szpitalu psychiatrycznym w oddziale psychiatrii sądowej o wzmocnionym zabezpieczeniu.

W zleconym przez Ministra Sprawiedliwości raporcie została przedstawiona chronologia wszystkich czynności podjętych przez poszczególne instytucje ww. sprawie:

<https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/oswiadczenie-i-raport-ministra-sprawiedliwosci-adama-bodnara-ws.-ryszarda-cyby>

Przypadek zawieszenia postępowania wykonawczego wobec skazanego na karę dożywotniego pozbawienia wolności, który z uwagi na stan zdrowia nie może przebywać w zakładzie karnym, był pierwszym tego rodzaju zdarzeniem w polskim systemie penitencjarnym.

W latach 2015 – 2025 (do 16 kwietnia 2025 roku) zawieszenie postępowania wykonawczego nastąpiło w przypadku 2 skazanych na karę od 25 lat pozbawienia wolności wzyw.

Ad 3

W raporcie zleconym przez Ministra Sprawiedliwości zostały przedstawione działania, które w związku ze sprawą Ryszarda Cyby podjął Minister Sprawiedliwości, jak również działania, które minister podejmie w najbliższej przyszłości oraz propozycje zmian systemowych i legislacyjnych.

Minister Sprawiedliwości podjął następujące działania:

- Minister Sprawiedliwości w ramach zewnętrznego nadzoru administracyjnego na podstawie art. 37g § 2 i 3 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych zarządził lustrację Wydziału Rodzinnego Sądu Rejonowego w Człuchowie, który nie wydał w stosownym terminie postanowienia o zabezpieczeniu postępowania w przedmiocie przymusowego umieszczenia w placówce opiekuńczej, a także IV Wydziału Karnego Sądu Okręgowego w Łodzi, dotyczącego sprawności prowadzonego postępowania w zakresie wykonania postanowienia w przedmiocie zawieszenia postępowania wykonawczego w zakresie kary pozbawienia wolności orzeczonej w sprawie IV K 189/11;
- Minister Sprawiedliwości zobowiązał Dyrektora Generalnego Służby Więziennej do dokonania przeglądu wszystkich spraw, w których wobec sprawców najgroźniejszych przestępstw orzeczono kary 25 lat pozbawienia wolności albo karę dożywocia, a następnie monitorowania działań sądu, udziału w postępowaniu wykonawczym oraz analizy wydawanych na tym etapie orzeczeń, a nadto do monitorowania sytuacji skazanego także

po opuszczeniu jednostki aż do momentu umieszczenia w odpowiedniej placówce opiekuńczo-leczniczej;

- Minister Sprawiedliwości zobowiązał Dyrektora Generalnego Służby Więziennej, aby Dyrektor Zakładu Karnego jako organ postępowania wykonawczego koordynował działania poszczególnych instytucji, od momentu opuszczenia jednostki przez osobę skazaną, aż do momentu umieszczenia takiej osoby we właściwym podmiocie opiekuńczo – leczniczym;

- Dyrektor Generalny Służby Więziennej został zobowiązany do bieżącego informowania Departamentu Wykonania Orzeczeń i Probacji Ministerstwa Sprawiedliwości o przypadkach zastosowania przez sąd - wobec sprawców najgroźniejszych przestępstw - instytucji prawa karnego wykonawczego związanych z opuszczeniem jednostki penitencjarnej przez tych skazanych;

- w zakresie organizacji pracy w Służbie Więziennej podjęto także działania mające na celu wprowadzenia systemu koordynacji i monitorowania postępowań wykonawczych dotyczących skazanych odbywających kary pozbawienia wolności orzeczone w wymiarze 25 lat albo karę dożywotniego pozbawienia wolności oraz obligatoryjnego informowania kierownictwa resortu o możliwości opuszczenia jednostki penitencjarnej przez skazanych na w/w kary w ramach instytucji prawa karnego wykonawczego takich jak przerwa i zawieszenie postępowania wykonawczego;

- sporządzono nadto pisemne wystąpienie do prezesów sądów apelacyjnych, poświęcone roli sądów w zakresie stosowania środków zabezpieczających oraz zawieszania postępowania wykonawczego w zakresie wykonywania kary pozbawienia wolności.

Działania, które podejmie Minister Sprawiedliwości:

- zorganizowanie specjalnego cyklu szkoleń w ramach Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury na temat stosowania środków zabezpieczających oraz wybranych aspektów prawa karnego wykonawczego;

- zorganizowanie seminarium dla przedstawicieli sądów, prokuratury, zakładów karnych, szpitali psychiatrycznych, którego celem będzie pogłębiona rozmowa na temat przypadku Ryszarda Cyby w celu identyfikacji słabości systemu oraz zwiększenia możliwości koordynacyjno-informacyjnych;

- zlecenie badań aktowych Instytutowi Wymiaru Sprawiedliwości dotyczących przypadków zwalniania z jednostek penitencjarnych osób skazanych na długoletnią karę pozbawienia wolności w trybie art. 15 § 2 k.k.w.

Działania podjęte w prokuraturze:

- Prokurator Krajowy zobowiązał kierowników jednostek organizacyjnych prokuratury do dokonania przeglądu spraw, w których wobec sprawców najgroźniejszych przestępstw orzeczono kary 25 lat pozbawienia wolności albo karę dożywotniego pozbawienia wolności, a następnie monitorowania działań sądu, udziału w postępowaniu wykonawczym oraz analizy wydawanych na tym etapie orzeczeń;

- kierownicy jednostek organizacyjnych prokuratury zostali zobowiązani do bieżącego informowania Dyrektora Departamentu Postępowania Sądowego Prokuratury Krajowej o przypadkach zastosowania przez Sąd - wobec sprawców najgroźniejszych przestępstw - instytucji prawa karnego wykonawczego związanych z opuszczeniem jednostki penitencjarnej przez tych skazanych;

- Prokurator Krajowy zobligował wszystkie jednostki prokuratury do zwiększenia aktywności prokuratorów na etapie postępowania wykonawczego. Podjęto również działania w celu wprowadzenia w Prokuraturze systemu koordynacji i monitorowania postępowań wykonawczych dotyczących skazanych odbywających kary pozbawienia wolności orzeczone w wymiarze 25 lat albo karę dożywocia, także z wykorzystaniem systemu informatycznego prokuratury PROK-SYSTEM;

- rozpoczęto prace mające na celu stworzenie w systemie informatycznym prokuratury narzędzi umożliwiających koordynację i monitorowanie postępowań wykonawczych dotyczących osób skazanych na kary 25 lat pozbawienia wolności albo kary dożywotniego pozbawienia wolności. System powinien umożliwiać generowanie danych o osobach odbywających najsurowsze kary, jak również informacji o tych osobach, w przypadku skorzystania z instytucji prawa karnego wykonawczego.

Propozycje rozwiązań systemowych:

- starzejąca się populacja skazanych na kary dożywotniego pozbawienia wolności stale rośnie, więc zasadne jest wypracowanie rozwiązań systemowych, które będą stanowiły odpowiedź na uzasadnione obawy społeczeństwa. W takich sytuacjach działania wszystkich zaangażowanych instytucji powinny być spójne i skoordynowane, a przede wszystkim, instytucje powinny się wzajemnie informować o wydawanych przez siebie decyzjach procesowych oraz terminach ich wykonania;

- Minister Sprawiedliwości zainicjuje działania, których celem będzie utworzenie podmiotu leczniczego dla osób ciężko, przewlekłe chorych odbywających długoterminowe kary pozbawienia wolności. W celu zabezpieczenia społeczeństwa zasadne jest stworzenie odrębnej placówki leczniczej dla osób skazanych, których stan zdrowia wykazuje głębokie zaburzenia funkcji poznawczych, całkowitą dezorientację, zniedołężnienie, zaburzenia świadomości z brakiem logicznego kontaktu ze światem zewnętrznym, w związku z czym dalsze odbywanie kary pozbawienia wolności przez takich skazanych nie jest możliwe. W celu zoptymalizowania wyżej wskazanych działań Minister Sprawiedliwości zaprosi do udziału w pracach Ministra Zdrowia oraz Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Propozycja zmian legislacyjnych:

- w Kodeksie karnym wykonawczym

a) w odniesieniu do mającego wejść w życie od 1 stycznia 2026 r. elektronicznego środka kontroli zachowania skazanego w czasie przerwy w odbywaniu kary

Na mocy ustawy z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 13 grudnia 2022 r. poz. 2600) 1 stycznia 2026 roku wejdzie w życie m.in. nowelizacja Kodeksu karnego wykonawczego w zakresie art. 153a k.k.w., wprowadzająca nowy, elektroniczny środek kontroli zachowania skazanego w czasie przerwy w odbywaniu kary. Ministerstwo Sprawiedliwości zaproponuje nowelizację tego przepisu w celu umożliwienia zastosowania nowego środka także w sytuacji zawieszenia postępowania wykonawczego.

Należy także poszerzyć katalog przestępstw, w odniesieniu do których obowiązkowe jest orzeczenie środka kontroli miejsca pobytu. Art. 153a § 2 k.k.w obejmuje takie przestępstwa jak: niektóre przestępstwa seksualne popełnione w związku z zaburzeniami preferencji seksualnej (art. 197-200 kk), przestępstwa z użyciem przemocy lub groźby jej użycia popełnione w warunkach kwalifikowanego powrotu do przestępstwa lub działania w zorganizowanej grupie (art. 64 § 2 kk, art. 64a kk, art. 65 kk), a także sprawy, w których wymierzono karę dożywotniego pozbawienia wolności. Przepis nie obejmuje wprost zbrodni zabójstwa jako samoistnej przesłanki orzeczenia środka elektronicznej kontroli zachowania skazanego. Ciężar gatunkowy przestępstwa zabójstwa oznacza, że należy włączyć je do katalogu przesłanek orzeczenia środka.

b) w odniesieniu do obowiązku informowania pokrzywdzonego o opuszczeniu zakładu przez skazanego

Ministerstwo Sprawiedliwości rozważa zmianę art. 168a § 2 k.k.w., poprzez rozszerzenie katalogu przestępstw, w przypadku których obligatoryjnie informuje się pokrzywdzonego o zwolnieniu z zakładu karnego skazanego za przestępstwo zabójstwa (art. 148 kk).

c) W Regulaminie wewnętrznym urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury

Ministerstwo Sprawiedliwości rozważa, dla zabezpieczenia interesu społecznego, wprowadzenie obowiązku orzekania na posiedzeniach jawnych w sprawach o zwolnienie z odbywania długoterminowej bądź dożywotniej kary pozbawienia wolności

w następstwie orzeczenia przerwy w odbywaniu kary lub zawieszenia postępowania, z obligatoryjnym udziałem prokuratora.

2) w Rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. - Regulamin urzędowania sądów powszechnych

Ministerstwo rozważa zmianę §2 Regulaminu urzędowania sądów powszechnych. W §2 zostały wymienione kategorie spraw pilnych, tzn. takich, które sądy mają obowiązek traktować priorytetowo. Zmiana zmierzałaby do rozszerzenia zakresu spraw pilnych nie tylko o sprawy, w których uprzednio orzeczono środek zabezpieczający, co do którego sąd wydaje kolejne decyzje, ale i o sprawy o orzeczenie środka zabezpieczającego i środka z art. 153a k.k.w. (elektroniczny środek kontroli zachowania skazanego).

Szczegółowy opis ww. planowanych działań systemowych, legislacyjnych i nadzorczych znajduje się we wspomnianym na wstępie raporcie:

<https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/oswiadczenie-i-raport-ministra-sprawiedliwosci-adama-bodnara-ws.-ryszarda-cyby>

Z wyrazami szacunku

Maria Ejchart
Podsekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/